

Τίτλος προτεινόμενης ανακοίνωσης:

Η Πόλη ως Αρχείο: Γενεαλογίες και Υποθέσεις

Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου, Επίκουρος Καθηγητής Σχολής Αρχιτεκτόνων Ε.Μ.Π.

Περίληψη:

Σύμφωνα με τον Gilles Lipovetsky, η σύγχρονη εποχή της 'Υπερνεωτερικότητας' επιτείνει τις διεργασίες εξατομίκευσης που είχαν ήδη παροξυνθεί από το τέλος της δεκαετίας του 1970, με την άνοδο του Μεταμοντέρνου. Η έκλειψη ενθουσιαστικών οραμάτων για την ιστορική πρόοδο και η φιλοσοφική καχυποψία του Μεταμοντέρνου απέναντι στις 'μεγάλες αφηγήσεις', οδήγησαν σε μία νέα κοινωνική χρονικότητα που κυριαρχείται από αβεβαιότητα, εστιάζοντας κυρίως στο εφήμερο, αν και διεσταλμένο, παρόν. Το κέντρο της χρονικής βαρύτητας έχει μετατοπιστεί από το μέλλον σε μία λατρεία του παρόντος που αντικαθιστά την ελπίδα μίας συλλογικής δράσης χειραφέτησης με την ιδιωτική έκσταση μίας διαρκούς καινοτομίας (Lipovetsky 2005: 29-30, 34-37). Ποια είναι η νέα σχέση της μνήμης και της πολιτισμικής κληρονομιάς με τον 'παροντισμό', όπως περιγράφεται πιο πάνω; Εξαντλείται σε αυτό που ο Lipovetsky ονομάζει 'υπερ-αναμνηστικό' (hyper-memorial), δηλαδή έναν πληθωρισμό του παρελθόντος που συχνά μετατρέπεται σε θέαμα για ατομική, συγκινησιακή κατανάλωση (Lipovetsky 2005: 38-67); Μπορούμε να συλλάβουμε διαφορετικές, πιο δυναμικές, συλλογικές και ζωντανές εκφορές της μνήμης εντός του 'καθεστώτος ιστορικότητας' του παροντισμού (Hartog 2015: 107-199);

Στην προτεινόμενη ανακοίνωση θα επιχειρήσω να επεκτείνω ένα παλαιότερο επιχείρημα μου: είχα υποστηρίξει ότι το πέρασμα από τα 'cabinets of curiosities' στο Νεωτερικό μουσείο αναδύεται όταν η *μνήμη* γίνει *ιστορία* (Τερζόγλου 2011: 66). Το νέο βασικό επιχείρημα είναι πως η σχέση της μνήμης με τον 'παροντισμό' ως καθεστώς ιστορικότητας της Υπερνεωτερικής μας εποχής, αποτυπώνεται στο (νέο) πέρασμα από το Νεωτερικό μουσείο στο Μετα-νεωτερικό *αρχείο*. Σχετικά με αυτή τη μετάβαση, ο Jacques Derrida επισημαίνει: «Δεν υπάρχει αρχείο χωρίς τόπο καταγραφής...δεν υπάρχει αρχείο χωρίς έξωθεν» (Derrida 1996: 28). Αν πιστέψουμε τον Philippe Hamon, που ισχυρίζεται πως «η έννοια του τόπου είναι μόνο μία λειτουργία της μνήμης» (Hamon 1992: 3), τι αλλαγές επιφέρει η μετάβαση από το 'μουσείο' στο 'αρχείο' στον *τρόπο συγκρότησης* της μνήμης και της ιδέας του τόπου; Κι αν η σχέση μνήμης και παροντισμού αποκρυσταλλώνεται στον *τόπο του αρχείου*, ποιο επιστημικό παράδειγμα εκφράζεται ή αποτυπώνεται σε αυτόν τον τόπο; Ποια είναι η 'αρχιτεκτονική της μνήμης' που τον ενσαρκώνει πληρέστερα και τι συνέπειες μπορεί να έχει για το μέλλον της πολιτισμικής διαχείρισης και του αστικού σχεδιασμού;

Αναφορές:

Derrida, J. (1996). *Η Έννοια του Αρχείου*. Μτφρ. Κ. Παπαγιώργης, Αθήνα: Εκδόσεις Εκκρεμές.

Hamon, P. (1992). *Expositions. Literature and Architecture in Nineteenth-Century France*. Μτφρ. Κ. Sainson-Frank και L. Maguire, Εισαγ. R. Sieburth. Berkeley, Los Angeles, Oxford: University of California Press.

Hartog, F. (2015). *Regimes of Historicity. Presentism and Experiences of Time*. Μτφρ. S. Brown. New York: Columbia University Press.

Lipovetsky, G. (2005). *Hypermodern Times*. Μαζί με S. Charles. Μτφρ. A. Brown, Cambridge: Polity Press.

Τερζόγλου, Ν.-Ι. (2011). «Ιδεολογικές Αρχές και Λογικές Προϋποθέσεις Συγκρότησης του Μουσειακού Χώρου», στα *Σύγχρονα Θέματα* 115: 61-67.

Σύντομο Βιογραφικό:

Ο Νικόλαος-Ίων Τερζόγλου γεννήθηκε το 1976 στην Αθήνα και είναι διπλωματούχος Αρχιτέκτων Μηχανικός Ε.Μ.Π. (2000), κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ε.Μ.Π. (2001), Διδάκτωρ Ε.Μ.Π. (2005) και Πτυχιούχος του Τμήματος Εικαστικών Τεχνών της Ανοτάτης Σχολής Καλών Τεχνών (2009). Εκπόνησε Μεταδιδακτορική Έρευνα στον Τομέα Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου του Ε.Μ.Π. (2007-8). Δίδαξε *Θεωρία της Αρχιτεκτονικής* στο Πανεπιστήμιο Πατρών (2007-10). Διδάσκει *Έννοιες και Θεωρίες για την Οργάνωση του Αρχιτεκτονικού Χώρου* στο Ε.Μ.Π. ως μόνιμος Επίκουρος Καθηγητής, σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο. Έχει διδάξει επίσης στο Μεταπτυχιακό Εικαστικών Τεχνών (Μ.Ε.Τ.) της Α.Σ.Κ.Τ. (2011-2014), στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Διαχείριση Μνημείων: Αρχαιολογία, Πόλη και Αρχιτεκτονική» (2009-2010) του Πανεπιστημίου Αθηνών και στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Αρχιτεκτονική και Αστικός Σχεδιασμός» του Πανεπιστημίου Πατρών (2016-2018). Ιστοσελίδα: <http://users.ntua.gr/ionterzo/>